



**Tarkastuslautakunnan
arviointikertomus vuodelta 2021**



Liedon kunnanvaltuustolle

ARVIOINTIKERTOMUS 2021

1. Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

2. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

2.1. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kunnanhallitus

Tilinpäätös muodostui muutettua talousarviota ennakoitua paremmaksi 9,3 milj.€. Verotulot ylittivät arvion 6,4 milj.€ ja valtionosuudet toteutuivat suunnitteen talousarvion mukaisina. Koronatuet käsiteltiin vuonna 2020 valtionosuuksina ja vuonna 2021 avustuksina, jolloin niitä kertyi 2,5 milj.€. Talousarviomuutosten jälkeen toimintatuotot ylittivät talousarvion 4,3 milj.€ ja toimintakulut 2,7 milj. €.

Tilinpäätöksen ylijäämä oli 4 590 934 € (v. 2020 ylijäämä 7 018 084 €), tästä Liedon Veden osuus oli 655.248 € (65 539 €). Ilman koronatukiakin kunnan tulos olisi jäänyt positiiviseksi.

Vuonna 2021 kunnan investointien määrä oli 10,0 milj.€ ja koko kuntakonsernin 11,4 milj.€. Kunnan vuosikate oli 12,0 milj.€ (14,4 milj.€). Vuosikatetta voidaan pitää riittävänä, jos se riittää poistojen ja arvonalentumisen kattamiseen, mikä toteutui, kun poistot ja arvonalentumiset olivat 7.411 milj.€ (7.367). Lainojen kokonaismäärä oli vuoden 2021 lopussa 64,8 milj.€ (71,3). Lainakanta pieneni 6,5 milj.€. Koko kuntakonsernin lainakanta oli 85,0 milj.€ (92,9), laskua 7,9 milj.€. Lainojen määrä per asukas oli 3.195 € (3.541) ja koko kuntakonsernin osalta

4.191 € (4.612). Liedon kunnan omavaraisuusaste oli 33 % vuonna 2021. Oma-varaisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta, 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Liedon kunnan velkamäärä on korkea.

Tarkastuslautakunta kuuli Tilikunta Oy:n silloista toimitusjohtajaa kokouksessaan 18.01.2022. Tämän jälkeen toimitusjohtaja on vaihtunut. Tarkastuslautakunta on huolissaan henkilöstön pysyvyydestä. Tarkastuslautakunta esittää huolen myös siitä, että kunnan virkamiehille koituu liikaa työtä johtuen toimimattomista prosesseista yhteistyössä Tilikunta Oy:n kanssa. Tarkastuslautakunta on kuitenkin tyytyväinen siitä, että asiat ovat kehittyneet parempaan suuntaan ja prosessit ovat kehittyneet.

Vuosi 2021 oli toiminnallisesti erikoinen, johtuen mm. edelleen vallinneesta koronapandemiasta. Kunnanjohtaja irtisanoutui loppuvuonna 2021. Toimialajohdajat selviytyivät erinomaisesti tästä poikkeustilanteesta.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on toimintakertomuksessa annettu selonteko. Kunnanhallitus katsoo, että sisäinen valvonta tuottaa kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation riittävydestä.

Vakinaisen henkilöstön määrä 31.12.2021 oli 991 ja edellisen vuoden lopussa 987 eli nousi 4 hengellä. Henkilöstöstä eläköityi vuonna 2021 24 (17) henkilöä. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat nousseet 2 835 (2020 laski 1698) kalenteripäivällä edelliseen vuoteen verrattuna. Poissaoloja oli keskimäärin 16,3 (14,2) kalenteripäivää / vuosi / työntekijä.

Henkilöstökulut olivat vuonna 2021 noin 44,5 % kaikista toimintakuluista. Henkilöstön jaksamiseen tulee kiinnittää huomiota. Määräaikaisia työsuhteita tulisi vakinaistaa. Ostopalvelua on jouduttu paljon käyttämään korvaamaan omaa henkilöstöä, johtuen myös siitä, ettei kaikille toimialoille ole pystytty rekrytoimaan henkilöstöä. Sijaisia on ollut vaikea saada joihinkin tehtäviin. Terveystuollossa yhteistyö Sarastian kanssa on alkanut elokuussa 2021 ja sijaisia on hankittu tätä kautta.

Kunnan työllisyystilanne on parantunut. Joulukuussa 2021 työttömyysprosentti oli enää 5,5 %. Asukasluku kasvoi 149:llä ollen vuoden lopussa 20299. Verotulot kasvoivat edelleen suotuisasti.

Ympäristöterveyslautakunta

Taloudellisesti toiminta jatkui entisellä volyyymillä. Toiminnalliset tavoitteet on saavutettu, kuten jo monena aiempana vuotena. Eläinlääkäripalvelusta on saatu positiivista palautetta. Eläinlääkärien rekrytointi on ollut vaikeaa, erityisesti sijaisuuksiin.

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle myönnettiin vuonna 2021 lisämääräraha 700.000 €. Korona-avustusta saatiin 2,39 milj.€. Maksutuotot pieneivät hoitajakäyntien tultua maksuttomiksi. Erikoissairaanhoidon kustannukset kasvoivat 12,7 % eli n.2,8 milj.€ vuodesta 2020. Perhe- ja sosiaalipalveluiden kustannukset nousivat erityisesti lastensuojelun, mielenterveyspalveluiden ja päihdetyön kasvaneiden palvelutarpeiden vuoksi.

Tavoitteen mukainen sairaalapalveluiden rakennemuutos ei onnistunut vuonna 2021 pääasiassa pandemian asettamien rajoitusten takia. Potilaspaikkoja jouduttiin vähentämään kesällä ja henkilökunnan rekrytointivaikeudet vaikuttivat myös muihin palveluihin. Sosiaali- ja terveystoimen palveluissa henkilökunnan vaihtuvuus on suurta. Rekrytointin vaikeus on näkynyt sijaisten saatavuudessa, ylityöt ovat lisääntyneet vakinaisella henkilökunnalla ja vuokratyövoiman käyttö on kasvanut runsaasti. Kaikesta huolimatta pandemian aikana kertynyttä hoitovelkaa on pystytty purkamaan.

Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta

Asetetut tavoitteet ovat toteutuneet pääosin hyvin. Koronapandemialla on ollut suuri vaikutus koulujen ja päiväkotien toimintaan. Etäopetus ja osittain verkkoon siirtynyt opetus ovat osoittaneet tieto- ja viestintätekniikan osaamisen tärkeyden. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tieto- ja viestintätekniikan koulutusta ylläpidetään ja laitteiden saatavuudesta pidetään huolta. On huolestuttavaa, että Liedon peruskouluissa on vanhentunutta laitteistoa, jota ei ole pystytty uusimaan. Syynä ovat sekä ilmaisen toisen asteen suuri kysyntä että komponenttipulan aiheuttama saatavuusongelma.

Koronapandemian negatiiviset vaikutukset ilmenevät erityisesti mielenterveys- ja psykosomaattisina ongelmina. Etäopetuksen ja etätöiden mukanaan tuoma avun ja tuen tarve tulee näkymään vielä pitkään. Tarkastuslautakunta pitää erittäin myönteisenä, että mielenterveyspalveluihin ja terveyttä edistävään harrastetoimintaan on panostettu.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana, että määräaikaisia työntekijöitä, erityisesti varhaiskasvatuksessa, ei ole pystytty vakinaistamaan tavoitteen mukaisesti. Myös yleissivistävän opetuksen puolella on huolestuttavan paljon määräaikaisia työntekijöitä. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön vaihtuvuus vaikeuttaa yhteistyötä lasten hyvinvoinnin edistämiseksi. Varhaiskasvatuksessa on yhä pulaa pätevistä erityislastentarhanopettajista ja lastentarhanopettajista.

Tarkastuslautakunta haluaa selvityksen siitä, mitä on tehty määräaikaisten työntekijöiden vakinaistamiseksi, henkilöstön pysyvyyden parantamiseksi ja pätevän henkilöstön houkuttelemiseksi kunnan palvelukseen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Koronapandemian jatkuminen supisti kaikkea toimintaa. Suuri huolenaihe on siinä, miten kuntalaiset saadaan takaisin palvelujen piiriin. Digitapahtumia on

järjestetty, mutta osallistujamäärät ovat laskeneet johtuen joko digiosaamisen tai kiinnostuksen puutteesta.

Nuorisotilojen riittävyys on edelleen tarkastuslautakunnan huolenaihe. Nuorisolle suunnatun toiminnan ylläpito on tärkeää - ei pelkkä toimitilojen riittävyys. Kenttätyö nuorison parissa on tarpeellista. Kulttuuri- ja nuorisotyöhön panostaminen säästää pitkällä tähtäyksellä kustannuksia.

Tekninen lautakunta sekä kaavoitus- ja rakennuslautakunta

Koronasta huolimatta tekninen- ja rakennustoimi pystyi suoriutumaan tehtävistään. Rakennusluvut ja -tarkastukset saadaan Liedon kunnassa nopeasti. Kunta on viime vuosina kasvanut voimakkaasti, mikä näkyy uusien tilojen ja infran rakentamisen kasvuna. Rakentaminen on tapahtunut pääsääntöisesti velkarahalla ja velkaantuminen on melko korkealla tasolla kunnassa. Velkämäärän kehittymiseen tulee kiinnittää vakavaa huomiota. Suunnittelussa tulisi huomioida jonkun asteinen omarahoitusosuus. Kustannukset ovat nousseet ja tulevat edelleen rakentamisessa nousemaan.

Rakennushankkeissa suunnittelun ja valvonnan merkitys on suuri.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tulee edelleen kiinnittää huomiota huolto- ja kunnossapitosuunnitelmaan. Suunnitelman täytäntöönpanossa pitää määritellä selkeä vastuu siitä, kuka vastaa toimenpiteiden toteutuksesta ja niiden valvonnasta.

Talousarviomäärärahat ylittyivät kylmän talven vuoksi. Myös Covid-19 vaikutti kustannuksia nostavasti, esim. tehostetun siivouksen vuoksi.

Tonttien myyntitavoite ylittyi selvästi. Yrittäjät ovat kiittäneet kunnan kaavoitusta ja tonttipolitiikkaa. Maa-alueiden hankinta on koettu sujuvaksi.

Liedon Vesi

Liedon Veden tulos oli 655.248 € positiivinen. Investointimenot ovat olleet noin 1 milj. euroa.

Tytäryhteisöt ja muu konserni

Liedon Asunnot Oy:n toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Vuokrataso on pysynyt kohtuullisena, kun vuokrataso on noussut vain 0,4 % vuoteen 2020 verrattuna. Yhtiön tulot ovat olleet 2,1 milj. euroa ja menot samaa luokkaa.

Liedon Lämpö Oy:n tilikauden tulos on -376.970 € (ed.v.+ 25.546 €).

2.2. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen t€

	2021	2020
Toimintakulut	-126.928	-118.533
Toimintatuotot	26.473	21.974
Toimintakate	- 100.454	- 96.560
Verotulot	88.242	82.718
Valtionosuudet	24.329	28.409
Vuosikate	11.997	14.380
Poistot	7.411	7.367
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	4.591	7 018

Kunnan vuosikate riitti kattamaan poistot. Liedon kunnan (sis. Vesi) tilinpäätös on ylijäämäinen 4.590.934 €.

Vuoden 2021 tilinpäätöksen jälkeen kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 13.217.728,02 €. Taseen omavaraisuusaste on 33 %, mikä on merkki melko korkeasta velkamäärästä. Hyvänä omavaraisuusasteena pidetään yleisesti 70 % tasoa. Kunnan lainamäärä 31.12.2021 on 64.852.000 € eli asukasta kohti 3.195 €.

Koko konsernin omavaraisuusaste on 28 %. Konsernin lainakanta asukasta kohti on 4.191 €.

Koko kunnan (sis. Vesi) investointimenot vuonna 2021 ovat olleet 10 milj.€.

3. Muut toiminnan ja talouden arvioinnit

3.1. Tilintarkastuksen raportit

Tilintarkastajat ovat antaneet muistion vuonna 2021 tehdyistä tarkastuksista. Sisäisen valvonnan painopisteenä ovat olleet sosiaali- ja terveystoimi, hankinnat ja henkilöstöasiat.

4. Edellisten vuosien arviointikertomusten johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 25.10.2021 merkinnyt arviointikertomuksen 2020 johdosta lautakunnilta saadut selvitykset tiedoksi.

5. Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja työskentely

Liedon kunnan tarkastuslautakuntaan kuuluvat puheenjohtajana Henrik Solin, varapuheenjohtajana Soili Leppänen, jäseninä Martti Heikkilä 31.12.2021 asti, Simo Lamminen, Eliisa Lehti, Loretta Saarimaa, Simo Satto, Petteri Suhonen alkaen 1.1.2022 ja Päivi Tsokkinen.

Tarkastuslautakunnan työskentely perustuu kuntalain ja tarkastussäännön määräysten ohella toimikaudeksi laadittuun arviointisuunnitelmaan ja kullekin tilivuodelle erikseen laadittuun työohjelmaan. Tämä valtuustokaudelle 2021–2025 valittu tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2021 arviointiin liittyen kaikkiaan yhdeksän kertaa. Tilivuoden aikana on kuultu kunnan viranhaltijajohtoa ja perehdytty pöytäkirjoihin ja muuhun kirjalliseen aineistoon. Tarkastuslautakuntaa on avustanut ja sen sihteerinä on toiminut kunnan JHT-tilintarkastaja Sinikka Niitynperä. Osallistuminen kokouksiin on ollut erittäin hyvää. Yhteistyö luottamushenkilö- ja virkamiesjohdon kanssa on ollut rakentavaa ja asioita on tuotu esiin positiivisessa hengessä.

6. Yhteenveto

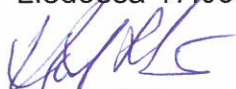
Liedon kunnan tulos muodostui vuonna 2021 positiiviseksi. Kunnan verotulot ovat kehittyneet positiivisesti, niitä kertyi 5,5 milj.€ edellisvuotta enemmän. Toimintatuotot kasvoivat 4,5 milj.€ edellisvuoteen verrattuna, mistä suuren osan selittävät valtion mittavat koronatuotot. Toimintakulut kasvoivat 8,4 milj.€ edellisvuoteen nähden, johtuen palvelujen ostojen ja henkilöstökulujen kasvusta. Vuosien vertailu keskenään on vaikeaa johtuen koronapandemian aiheuttamista poikkeusoloista.

Vuosi 2021 oli kokonaisuudessaan koronapandemian aikaa. Tämä vaikutti kaikkeen toimintaan ja kustannusten nousuun. Kuntalaisten hyvinvointi on ollut pandemian aikana koetuksella.

Tarkastuslautakunta toivoo selvitystä siitä, miten tehdyt asiakastytyväisyyskyselyt näissä poikkeuksellisissa oloissa ja muut toimintaa koskevat arviot on käsitelty lautakunnissa ja miten tuloksia on hyödynnetty.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Liedon kunta on saavuttanut olennaiset tavoitteensa ja palvelut ovat pääosin toimineet hyvin.

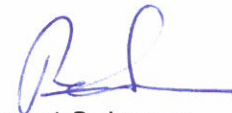
Liedossa 17.05.2022



Henrik Solin
puheenjohtaja



Soili Leppänen
varapuheenjohtaja



Petteri Suhonen
jäsen



Simo Satto
jäsen



Simo Lamminen
jäsen



Päivi Tsokkinen
jäsen



Loretta Saarimaa
jäsen